

ZA PĚT DVANÁCT

Plán Pirátů a Starostů na vyvedení
České republiky z koronakrize pro rok
2021

PĚT PRIORIT, KTERÉ JSOU KLÍČOVÉ PRO ŘEŠENÍ KRIZE:

- 1.** **Odstranit prvek strachu** z testování, trasování a karantény.
- 2.** **Férově finančně kompenzovat** poškozené lidi i firmy.
- 3.** **Umožnit fungování škol** v jejich lokálních podmínkách.
- 4.** **Zajistit plynulou vakcinaci** a zavést pandemický zákon.
- 5.** **Vytvořit Covid fond** a pružně financovat řešení krize.

SITUACE V NAŠÍ ZEMI JE KRITICKÁ.

Nouzový stav se stal spíše bičem na lidi a jejich možnost svobodně a produktivně žít než účinným nástrojem na potlačení epidemie. Republikou se navíc šíří nová hrozba v podobě britské mutace, zatímco lůžka intenzivní péče jsou v některých regionech již obsazená. Současně **jsou vyčerpané i úspory a duševní síla obyvatel**. Lidé jsou unavení a rostou počet těch, kteří už nechtějí respektovat současná nebo nová omezení.

I nadále každý den umírají lidé, nemocnice jsou leckde přetížené a ekonomika se nachází v krizi, která v naší moderní historii nemá obdoby. Pracně vybudované podniky krachují. Lidé přicházejí o práci nebo se potýkají s exekucí. **Občané pociťují zklamání nad neschopností vlády účinně zasáhnout.**

V tomto stavu navíc žijeme **bez viditelné naděje brzkého návratu k normálnímu životu.**

Česká republika se musí probudit a začít konat. Je za pět minut dvanáct.

Nemůžeme nečinně přihlížet, a proto vzniká náš plán. Mnohá řešení jsme již navrhli a další budeme v brzké době předkládat. **Jde nám o co nejrychlejší zvládnutí epidemie a ukončení krize.**

Na první místo klademe zdraví lidí, a to fyzické i duševní, které je také nutnou podmínkou pro fungující ekonomiku. Problémy se prohlubují a potřeba pomoci je stále naléhavější. Kompenzace ve stávající podobě jsou nefunkční a nezmírňují lidské utrpení. Účinná pomoc je pro nás nejdůležitější téma.

Na koordinovaném postupu očkování závisí návrat společnosti k normálnímu životu. Vláda tudíž musí spolupracovat s hejtmany a hejtmanky jako s partnery, kterým poskytuje jasné informace, předává je s předstihem a dává prostor pro jejich iniciativu a připomínkování vládních návrhů.

Současná vláda nemá žádný plán ani týmového ducha. Naše země již nemůže déle přešlapovat na místě. **Plán za pět dvanáct** poskytuje nezbytnou pomoc v průběhu krize a vyvede nás z ní ven v nejkratší možné době.

> Navazujeme na plán z roku 2020 pro první měsíce života s Covidem, jakož i na středně a dlouhodobý výhled představený v dokumentu www.budoucnostresimeted.cz a v textu "4R plán, jak z krize ven". Tyto dokumenty obsahují podrobnější výhled týkající se ekonomické obnovy či podpory českých firem vyrábějících zdravotnický materiál. Vytvořili jsme také přehledný informační rozcestník www.koronavirus.pirati.cz

1. ODSTRANIT PRVEK STRACHU Z TESTOVÁNÍ, TRASOVÁNÍ A KARANTÉNY.

O CO NÁM JDE: Vytvořit motivační podmínky pro testování, trasování a karanténu. Je to nutné pro zvládnutí příštích měsíců a ukončení chaosu. Ruku v ruce s tímto návrhem chceme nastavit férové podmínky pro nemocenské či pro případné pobírání podpory v nezaměstnanosti. Testování má být místně i cenově dostupné a v případě pozitivního výsledku nesmí dojít k penalizaci jednotlivce výrazným poklesem mzdy.

FAKTA: Testováním prochází jen okolo jedné třetiny rizikové populace a v trasování je v průměru hlášeno okolo 0,8–1,2 kontaktů místo očekávaných 3-4 z anonymního dotazování.¹ Navíc nemocnice dlouhodobě reportují, že 45-55 % lidí, kteří přijdou s těžším průběhem do nemocnice, nebylo předtím na testu a to, že mají Covid, se zjistí až testem při příjmu.²

KONKRÉTNÍ ŘEŠENÍ 1: V případě pozitivního testu a následné izolace nemocného vznikne nárok na 80% náhradu příjmu v prvních deseti dnech. Jednou za tři měsíce je možná i 80% náhrada příjmu pro vytrasovanou osobu v karanténě, která byla stanovena epidemiologickým šetřením a nemůže pracovat z domova. Zaměstnavatel si příslušnou částku odečte z platby pojištění v dalším měsíci.

KONKRÉTNÍ ŘEŠENÍ 2: Finančně podpořit podniky formou daňového odpočtu, popř. i bonusu za provedení test (s kompenzacemi příjmů pro obce na sdílených daních). Cílem je zajistit pravidelné testování u těch zaměstnanců, kteří nemohou pracovat z domova, a zabránit tak ohrožení provozuschopnosti firem.

KONKRÉTNÍ ŘEŠENÍ 3: Státní ústav pro kontrolu léčiv zveřejní seznam testů registrovaných v EU s českým překladem, aby se firmy mohly snadno informovat, který test je možno nakoupit a použít pro testování.

KONKRÉTNÍ ŘEŠENÍ 4: Nastavit pobídky na podporu práce z domova. Veřejná správa musí jít při využívání práce z domova příkladem. Dále je třeba nastavit jasná pravidla pro daňovou uplatnitelnost nákladů na home office. Práce z domova je účinnou prevencí proti karanténám a šíření nemoci.

ŘEČENO JEDNODUŠE: Veřejná správa zatím zanedbávala pozitivní motivaci jednotlivců i firem, a místo toho se soustředila především na příkazy a zákazy. To ale viditelně přestává fungovat. Proto doporučujeme zaměřit se na vytvoření vstřícnějšího a tím i bezpečnějšího prostředí, které zvýší ochotu občanů opatření dodržovat.

1 - Zdroj: <https://www.paqresearch.cz/post/motivace-k-sebeizolaci-a-karantenam>

2 - Zdroj: <https://share.uzis.cz/s/BRfppYFpNTddAy4> (první CSV - sloupek P)

2. FÉROVĚ FINANČNĚ KOMPENZOVAT POŠKOZENÉ LIDI I FIRMY.

O CO NÁM JDE: Nastavit férové a přiměřené kompenzace pro jednotlivce i firmy. Zaměříme se na odstranění dvou velkých vad současného systému. Jednak kompenzace dostávají jen úzce specifikované obory (např. lázně, restaurace, cestovní kanceláře) a ti, kteří se nevejdou do úzkých podmínek (např. prádelny či dodavatelé do restaurací), mají smůlu. A pak stát všem přiznává kompenzace ve stejné výši, a to bez ohledu na to, jak kdo platil daně či jak vysoké má náklady. Toto nespravedlivé nastavení vede některé podnikatele k porušování pravidel, aby ekonomicky přežili. Férově nastaveným systémem podpoříme zvládnutí epidemie.

FAKTA: Data ze světa ukazují, že zdraví je podmínkou pro fungující ekonomiku a naopak. Proto je pro zvládnutí pandemie nezbytné řešit obě oblasti provázaně

ŘEŠENÍ 1: Za hlavní princip pro kompenzace u firem navrhujeme vyjít z porovnání propadu tržeb z krizových měsíců, s tržbami ve srovnatelném časovém období roku 2019. Takto kompenzace pojmají v Rakousku a Německu a díky tomu dokáží rozpoznat rozdílnost firem v jednotlivých oborech a férově podpořit všechny firmy a podnikatele, které koronakrize významně zasáhla.

VADA V SOUČASNÉM NASTAVENÍ: Podnikatelé zasažení opatřeními, kteří splácí hypotéku či úvěr na objekt, ve kterém podnikají, dnes na rozdíl od firem v nájmu nárok na pomoc nemají.

ŘEŠENÍ 2: OSVČ jsou současnou vládou dlouhodobě stavěni na druhou kolej. Dnešní kompenzační bonus ve výši 15 000 Kč, ze kterého jim stát obratem sebere třetinu na odvodech, je nedostatečný. Stejně tak je třeba u živnostníků myslet na pozitivní motivaci dodržovat karanténu při nemoci či rizikovém kontaktu. Dostatečná náhrada příjmu při karanténě či onemocnění koronavirem musí tedy platit pro OSVČ stejně jako u zaměstnanců, zejména když si platí nemocenskou. Příspěvky je možné zastropovat čistým příjmem domácnosti za srovnatelné období.

ŘEŠENÍ 3: Pomoc musí být jednoduchá a tedy rychlá, logická a co nejméně zatěžující jak pro žadatele, tak pro veřejnou správu. Vhodným řešením je proto např. i snížení či odpuštění odvodů zasaženým živnostníkům a podnikatelům.

ŘEČENO JEDNODUŠE: Pomoc založená na objektivních ukazatelích, jako je například propad tržeb, musí nahradit stávající kompenzační programy pro vybrané segmenty, kterými spousta firem a živnostníků propadá. Chceme také nastavit férovější kompenzace pro OSVČ.

3. UMOŽNIT FUNGOVÁNÍ ŠKOL V JEJICH LOKÁLNÍCH PODMÍNKÁCH.

O CO NÁM JDE: Děti potřebují školu! Škola navíc neposkytuje jen vzdělání. Umožněme školám řešení šitá na míru lokálním podmínkám. Školy je třeba při zlepšení vývoje pandemie otevřít jako první. Nikoli bezhlavě, ale s vědomím toho, jak obtížná je nyní situace pro děti i rodiče.

ŘEŠENÍ 1: Poskytnout ředitelům a ředitelkám větší pravomoci v závislosti na regionální situaci a současně dodat podrobnou metodiku, podle které by mohli organizovat prezenční výuku v souladu se situací v dané škole a místě. Např. pomocí místně dostupného a plně hrazeného testování, dobrovolného ustavení rotujících tříd či menších skupin, nebo s využitím venkovní výuky. Tím dojde k zásadnímu odlehčení i rodičům.

➤ Pandemie prohlubuje rozdíly mezi dětmi s různým sociálním zázemím. Je třeba zajistit podporu pro děti znevýhodněné a ohrožené školním neúspěchem. Výpadek tisíců dětí z online výuky je dle hlasů z terénu alarmující realitou.

ŘEŠENÍ 2: Využít prostory s připojením k internetu (nizkoprahové kluby, střediska volného času, knihovny) pro žáky, kteří doma nemají zázemí pro zapojení do online výuky, a zajistit jejich podporu při přípravě na výuku s využitím studentů pedagogických fakult a jiných dobrovolníků.

Možnou variantou je ponechat některé školy či třídy v daném území otevřené. Inspirací mohou být země, které nechaly školy otevřené nejen pro děti klíčových pracovníků, ale i pro děti ohrožené, které jsou např. v péči OSPOD.³

ŘEŠENÍ 3: Podpoříme školy v rozvoji socio-emočních dovedností a emoční inteligence dětí, a to jak při online výuce, tak i po návratu do tříd. Poskytneme metodickou podporu opírající se o moderní didaktické postupy, příklady dobré praxe a kvalitní informační a datové zdroje. *Koncepční metodika bude zajištěna centrálně včetně doporučení ohledně redukce a prioritizace učiva.*

➤ Škola neplní jen funkci vzdělávací, ale rozvíjí i mezilidské vztahy a vznik přátelství. I v online prostředí je možné podpořit rozvoj sociálních dovedností. Obzvlášť obtížný bude návrat do škol po dlouhém období distanční výuky.

ŘEČENO JEDNODUŠE: Vedle zlepšení přístupu ke vzdělání klademe důraz i na práci se vztahy, skupinou a vyrovnávání se stresem, který pandemie pro žáky a studenty představuje.

1 - <https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-maintaining-educational-provision/guidance-for-schools-colleges-and-local-authorities-on-maintaining-educational-provision>

4. ZAJISTIT PLYNULOU VAKCINACI A ZAVÉST PANDEMICKÝ ZÁKON.

O CO NÁM JDE: Nelze pokračovat do nekonečna v takto široce vymezeném nouzovém stavu. Plánujeme co nejdříve schválit pandemický zákon a zajistit plynulou vakcinaci. Navzdory plošnému záběru opatření je epidemiologická situace v ČR stále vážná a očkování je příliš pomalé. Vakcinace je klíčová pro zvládnutí pandemie.

KONKRÉTNÍ ŘEŠENÍ 1: Neprodleně schválit zákon o stavu pandemické pohotovosti, který dá vládě a ministerstvu pravomoci na míru pod parlamentní kontrolou, ale nebude zbytečně omezovat práva a svobody lidí. Probíhat má řádná soudní kontrola vyhlášených opatření. Narozdíl od stavu nouze nebudou platit zvýšené tresty za činy nesouvisející s pandemií. Budou zde zakotvené jasné a jednoduché podmínky pro kompenzaci poškozených.

Parlament musí kontrolovat, aby vládní omezení obsahovala předvídatelné kompenzace a byla patřičně zdůvodněná (odpovědná státní správa má zveřejňovat data, modely či názory expertů, jež využívá jako podklad pro rozhodování). Opatření mají vést ke zlepšování epidemiologické situace, a ne naopak například ke shlukování lidí ve vnitřních prostorech jako "vedlejšímu efektu".

➤ Krajiní opatření v podobě uzavření provozoven musí být jasně podloženo daty (domácími nebo zahraničními) vzhledem k efektu na šíření epidemie, a to v porovnání nejen s běžným provozem, ale i provozem omezeným - např. výdejní okénko u malých provozoven.

KONKRÉTNÍ ŘEŠENÍ 2: V rámci pandemického stavu je jedním z klíčových cílů vytvořit podmínky pro realizaci strategie očkování, která bude postavena na několika pilířích: primárních očkovacích centrech, na využití míst s přirozenou koncentrací lékařů (polikliniky či zdravotní střediska) a samozřejmě praktických lékařů, popřípadě i mobilních týmů. **V této oblasti prosazujeme umožnění vícero cest k očkování.**

➤ Při očkování je zapotřebí dodržovat **pravidlo 3D** - Očkování musí být **dobrovolné, dostupné a důvěryhodné**. Trváme na tom, aby vláda komunikovala s občany, zveřejnila všechny existující studie, hlídala dostupnost a nabídla občanům možnost volby jednotlivých vakcín, tak, jak to bude kapacitně možné. Nezbytnou součástí je dodržování prioritních skupin, tak aby se nejprve dostalo na ty, kteří jsou nejvíce ohroženi hospitalizací a těžkým průběhem. Díky tomu se nám uvolní urgentní kapacita nemocnic, která je nyní v některých regionech přetížena.

ŘEČENO JEDNODUŠE: Nouzový stav je vhodný pro zcela mimořádné, například náhlé živelní pohromy, a nemá být dlouhodobě aplikován např. na posuzování přestupků a trestných činů. Proto jsme připravili a předložili návrh pandemického zákona. Současně musíme rozběhnout plynulé očkování, která je klíčová pro zvládnutí pandemie.

5. VYTVOŘIT COVID FOND A PRUŽNĚ FINANCOVAT ŘEŠENÍ KRIZE.

O CO NÁM JDE: Použít vládní rozpočtovou rezervu jako “Covid fond”. Tím zajistíme rychlé financování společných, jednotlivá ministerstva přesahujících opatření. Epidemii má vláda řešit jako celek a zároveň má jasně určit odpovědné osoby.

KONKRÉTNÍ ŘEŠENÍ 1: Vytvořit jeden balík peněz, z něhož budou hrazeny testy, investice do trasování či náklady na kompenzace a další náklady související s Covid-19, aniž by byly krácené prostředky zdravotního pojištění nebo omezené prostředky konkrétních resortů či zařízení.

KONKRÉTNÍ ŘEŠENÍ 2: Klíčové pro správu Covid fondu je, aby byly jasně stanovené odpovědné osoby fondu ve vztahu ke konkrétním agendám, např. ministr vnitra, premiér a ministr zdravotnictví. V rozšířeném formátu pak i ministr práce, průmyslu a financí. Ke každému tématu musí být určený *jeden konkrétní člen vlády*. Hlavní odpovědnost má mít premiér jako hlava vlády.

KONKRÉTNÍ ŘEŠENÍ 3: Česku pro tyto situace chybí institučně ukotvený nadresortní poradní orgán. Navrhujeme vytvoření renomovaného poradního sboru ve stylu *Institutu Roberta Kocha v Německu*. Využívání zvláštního fondu i další kroky mají vycházet z odborných doporučení, k nimž vláda následně zaujme stanovisko a za rozhodování nese politickou odpovědnost.

➤ Stálý tým složený z kapacit v oblastech zdravotnictví, ekonomie, matematiky, sociologie, výzkumu a dalších má shromažďovat dostupné vědecké poznatky o epidemii, dopadech na ekonomiku a chování lidí a po interní diskusi navrhopat opatření, za nimiž stojí celé těleso.

ŘEČENO JEDNODUŠĚ: V krizi komunikuje úzká koordinovaná skupina lidí a ta má mít k dispozici peníze, poradní sbor a součinnost veškerých státních úřadů při řešení nadresortních úkolů.

NA ZNĚNÍ PLÁNU SE PODÍLELI:

koaliční rada Pirátů i STAN (zejména Ivan Bartoš, Vít Rakušan, Petr Gazdík, Martin Půta, Jakub Michálek, Mikuláš Ferjenčík, Lukáš Wagenknecht, Jan Farský), gesční poslanci obou stran - L. Kolářík, M. Jiránek, O. Profant, L. Bartoň a další, rezortní analytici J. Pavlovic, T. Kopečný, J. Valenta, B. Malíková, J. Novák, M. Úlovec a mnoho dalších, včetně řady dobrovolníků, od T. Kaplera přes J. Hlavenku po A. Z. Hlavním motorem pro vznik celého textu je Marek Havrda a Olga Richterová.

POUŽITÉ ZDROJE:

- › Plán “Budoucnost řešíme teď”, duben 2020: <https://budoucnostresimeted.cz>
- › „4R Plán, jak z krize ven“, září 2020: https://www.starostove-nezavisli.cz/fmfile/0/files/2020%20hlavn%C3%AD%20STAN/4R_web.pdf
- › Data ukazující, že ochrana zdraví není v rozporu s ekonomickými zájmy země, 1.9.2020: <https://ourworldindata.org/covid-health-economy#no-sign-of-a-health-economy-trade-off-quite-the-opposite>
- › Nárůst domácího násilí, 13.11.2020: https://www.denik.cz/z_domova/domaci-nasili-karantena-koronavirus-20201113.html
- › ROSA, 5.11.2020: <https://www.rosacentrum.cz/domaci-nasili-za-covid-19-je-to-o-lidech/>
- › Výbor zdravotní PSP ČR 3.2.2021: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=183778>